

**MU
SIK**
I UPPLAND

*Klassiskt
och nyskrivet*

11 april 2019

Uppsala Kammarorkester

Dirigent: Gérard Korsten

Solist: Ilya Gringolts, violin

Program

Elfrida Andrée
1841-1929

Konsertuvertyr D-dur

Albert Schnelzer
f. 1972

Violinkonsert nr 2 "Nocturnal Songs" (Uruppförande)
Levitate
Bal des Ardents
Procession
Run

PAUS

Wolfgang Amadeus Mozart
1756-1791

Symfoni nr 35 D-dur KV 385 "Haffner-symfonin"
Allegro con spirito
Andante
Menuetto. Trio
Presto

Sergej Prokofjev
1891-1953

Symfoni nr 1 D-dur Op. 25 "Den klassiska symfonin"
Allegro
Larghetto
Gavotte: Non troppo allegro
Finale: Molto vivace

Konserten beräknas pågå till kl 21.00.

OBS!

Konserten spelas in av Sveriges Radio. Tänk på att ha mobiltelefoner avstängda.

Gérard Korsten

Gérard Korsten var Uppsala Kammarorkesters första chefdirigent mellan åren 1994-1998 och har därefter regelbundet fortsatt att gästa oss, senast hösten 2017.

Korsten började sin karriär som violinist och som konsertmästare i Camerata Salzburg och the Chamber Orchestra of Europe, men är numera en etablerad dirigent med uppdrag vid många av de stora operahusen och symfoniorkestrarna runtom i världen. Efter 13 år som chefdirigent för österrikiska Vorarlbergs Symfoniorkester Bregenz, erhöll Gérard Korsten sommaren 2018 titeln som orkesterns hedersdirigent. Han har tidigare också varit chefdirigent för London Mozart Players och South African State Theatre. Under 2018 har Gérard Korsten bland annat dirigerat Rossinis Barberaren i Sevilla på Teatro Lirico di Cagliari på Sardinien, och han har även bland annat gästade Budapest Festival Orchestra och Orquesta Filarmónica de Gran Canaria.

Ilya Gringolts, violin

Den ryske violinisten Ilya Gringolts, utbildad i St. Peterburg och på Julliard School of music, har gjort sig känd för sin otroliga virtuositet och sina känsliga tolkningar. Ständigt på jakt efter nya musikaliska utmaningar, ägnar han sig åt såväl den framträdande orkesterrepertoaren, som nutida och sällan spelade verk.

Ilya har framträtt med flera ledande orkestrar runt om i världen, som BBC Symphony Orchestra, Deutsches Symphonie-Orchestra Berlin, St. Petersburg Philharmonic, Los Angeles Philharmonic och Taipei Symphony Orchestra. Utöver att vara konsertviolinist är han även primarie i Gringolts Quartet som han grundade 2008, och som har stora framgångar på festivaler runt om i Europa, exempelvis Salzburg Festival och Menuhin Festival Gstaad.

Under åren har han genomfört ett flertal albuminspelningar och han mottog enastående recensioner för sin inspelning av Paganinis 24 Capricer för soloviolin, 2013, och under 2018 släppte han det andra albumet i sitt projekt med Stravinskij's fullständiga violinverk.

Andrée, Schnelzer, Mozart och Prokofjev

"Orchestern, se der målet!" Så skrev Elfrida Andrée i sin dagbok på 1870-talet. Och i ett brev från samma tid till systemen Fredrika Stenhammar, firad sopran vid Kungliga Operan: "Om du kunde ana det ideala sken, i vilket orkestern står för min syn! Den är en tolk för själens underbara svallningar". Framför orkestern mårde Elfrida bra. Som tonsättare var hon till största delen självlärd, men 1860 hade hon studerat en del för Ludvig Norman och tio år senare hårdpluggade hon instrumentation under två månader hos Niels W Gade. Hennes produktion blev med tiden stor: Orkesterverk, kammarmusik, pianomusik, orgelverk, kantater. Ett hundratal kompositioner, men bara två trycktes under hennes livstid.

Konsertuverty i D-dur som vi hör ikväll skrevs 1873, under en period då hon brukade hyra den orkester som fanns tillgänglig i Göteborg för genomspelning av sina nya kompositioner. Detta är också tiden mellan den första symfonin, som fick ett mycket misslyckat uruppförande, och den andra symfonin som rönt viss internationell uppskattning. Ända från 1867 till sin död var Elfrida domkyrkoorganist i Göteborg, den första kvinnan i Europa på en sådan post. Då hon som sextonåring tog organistexamen i Stockholm var hon så klart också först med det, och eftersom kvinnor därtills varit utestängda från organisttjänster medverkade hon själv till en lagändring. Den kampen glömde hon aldrig, hur riksdagsmännen först avvisat hennes förslag med motiveringen "Paulus har sagt: Kvinnan tige i församlingen". Systerdottern har berättat hur Elfrida vid ett tillfälle drog på ordentligt med alla kraftresurser hos domkyrkans Marcussen-orgel. När det väldiga instrumentet hade tystnat utbrast hon: "Där fick du, lille Paulus!"

Sedan Albert Schnelzer fick sitt stora internationella genombrott vid Présence-festivalen i Paris 2004 med *Predatory Dances* har han tillhört de mest spelade av dagens svenska tonsättare. Schnelzers ingång till musiken är dans och sång, rytm och melodi, kommunikation är viktig för honom. Hans uppfinningsrikedom och personliga tonspråk har prisats, och inte minst musiker uppskattar förmågan att på samma gång skriva idiomatiskt och ytterst originellt. "Den idealiska balansen mellan innovation och tradition", menar dirigenten Mark Wigglesworth.

Violinkonsert nr 2 - Nocturnal Songs som här uruppförs är komponerad speciellt för kvällens solist Ilya Gringolts. Tonsättaren skriver själv om tankarna bakom verket: "Tillståndet mellan vaket och sömn, mellan två olika världar, när man känner sig tyngdlös, svävar. Detta blev den initiala idén för min andra violinkonsert. Den första satsen, *Levitate*, är också ett försök att fånga känslan av att sväva fritt. De andra tre satserna har liknande utgångspunkt, det drömlika och det svårgripbara. Andra satsen, *Bal des Ardents*, är inspirerad av en tavla som skildrar en maskeradbal som hölls i Paris 1393. En fackla startade en brand och flera av dansarna fattade eld, men musikerna fortsatte att spela ändå. I tredje satsen, *Procession*, utgick jag från en dröm jag haft där ett antal besynnerliga fantasidjur gick i en långsam procession. Varför dessa djur gick tillsammans eller vart dom var på väg fick jag aldrig någon förklaring till. I den sista satsen, *Run*, försöker jag fånga känslan av att försöka springa eller fly i en dröm. Hur man än försöker så rör man sig inte ur fläcken, och man står mest och springer på stället. Men man fortsätter att springa ändå."

Konserten har beställts av Uppsala Kammarorkester, Svenska Kammarorkestern och Jönköpings Sinfonietta i samarbete.

Wolfgang Amadeus Mozarts Symfoni nr 35 i D-dur med tillnamnet *Haffner* blev den första han skrev efter flytten från Salzburg till Wien. Den hade beställts av den i Salzburg mycket betydelsefulla familjen Haffner, via Mozarts far Leopold, eftersom Sigmund Haffner d. y. skulle adlas i slutet av juli 1782. *Haffnerserenaden* fanns ju redan, skriven för systems bröllop, och nu borde Sigmund också få ett stycke kvalitetsmusik till sin ära. Men Mozart hade ju så mycket annat för sig, äktenskapet med Constanze krävde sin uppmärksamhet och det gällde att ta vara på succén för operan *Enleveringen ur Seraljen*. Komponerandet drog ut på tiden, och symfonin hann inte alls bli färdig i tid till adlandet. Så här skriver Mozart bara nio dagar innan sin deadline:

”Nu har jag massor att göra - jag måste genast ordna ett blåsararrangemang ur min opera, annars hinner någon annan före och tar hem vinsten. Och nu ska jag alltså skriva en ny symfoni också! Hur i all världen ska jag kunna göra det? Nå, det måste ske, och jag är glad att göra uppoffringen för dig, käre far. Du kan vara säker på att få något med varje postgång, jag ska arbeta så snabbt som möjligt - och göra ett så gott arbete som brådskan tillåter.”

En vecka senare var bara första satsen färdig, och i följande brev uttrycker Mozart sin vända över situationen. Men nog blev det bra till sist. Det tyckte även Leopold trots förseningen, vilket glädde sonen mycket. Rätt snart skulle han själv bli överraskad av kvaliteterna hos sitt mästerverk. Då han planerade en konsertserie i Wien i början av 1783, bad han att få Haffner-partituret

i retur. Sedan ännu ett brev till far: ”Jag hade faktiskt glömt bort varenda ton, den här nya symfonin måste ju kunna göra stort intryck”. Onekligen kunde den det.

Ur ett musikhistoriskt perspektiv är **Sergej Prokofjevs Symfoni nr 1, Den klassiska** från 1916-17 en mycket överraskande skapelse. Med tanke på tid och plats för tillkomsten, på att tonsättaren hade ett klart rykte som *enfant terrible*, med tanke på allt, egentligen. Enligt den ryske tonsättaren Nicolas Nabokov var det så här:

”Så vitt jag vet var det enda Prokofjev inte skrev vid pianot den klassiska symfonin. Han skrattade åt alla komplicerade diskussioner bland kritikerna kring hans nya 'neoklassiska stil'. Att komponera som han gjort hade praktiska skäl, ett sätt att bevisa för sig själv att han klarade sig utan tillgång till ett instrument. Då var det smart att använda en enklare, mer konventionell och klassisk stil”.

Det var alltså inte fråga om vare sig imitation eller parodi. Resultatet blev en underbar liten symfoni med varm humor och ett tonspråk från 1900-talet inom 1800-talets ramar. Prokofjevs dirigentlärare Nikolaj Tjerepnin tyckte om att använda Haydns musik i undervisningen, och det märks att eleven hade smittats. *Den klassiska* blev det som först gjorde Prokofjev känd utanför Ryssland, och bland hans verk kan bara *Peter och vargen* tävla med antalet framföranden genom åren. Han dirigerade själv uruppförandet i revolutionens Petrograd i april 1918, och lämnade snart landet för en lång konsertturné som i själva verket blev till sjutton års exil. Och kritikerna bör ha undrat över bristen på neoklassicism i nästa Prokofjev-symfoni, hans mest avantgardistiska, skriven i Paris 1925.

Gunnar Lanzky-Otto

Jubileumssång

Uppsala Kammarorkester firar sitt 50-årsjubileum hela säsongen 2018-2019. Vi återger minnen från olika tidpunkter under dessa 50 år. Gérard Korsten, orkesterns första chefsdirigent.

Intervju med Gérard Korsten

Gérard Korsten är en väletablerad dirigent på den internationella musikscenen med uppdrag vid många av de kända operahusen och symfoniorkestrarna runtom i världen. Han är också något av en kosmopolit. Han är född i Pretoria i Sydafrika, är österrikisk medborgare, bor i Zürich i Schweiz men tillbringar sedan många år somrarna i Toscana. Det är där vi hittar honom en vacker sensommandag för att prata om Uppsala Kammarorkester.

- Jag har så många fantastiska minnen från mina år i Uppsala. Ett som jag minns särskilt är från 1993, året innan jag började som chefsdirigent. Det var ett sånt där magiskt möte när jag ledde orkestern och var solist i en violinkonsert av Joseph

Haydn. Kontakten mellan mig orkestern blev omedelbar, och det var sannolikt därför jag fick erbjudandet att bli chefsdirigent.

Gérard Korsten var trettiofyra år när han tillträdde som den första chefsdirigenten för Uppsala Kammarorkester. Under de där åren i mitten av 1990-talet utvecklades han och orkestern tillsammans och deras nära relation skapade en trygghet som gjorde båda starkare.

- Vi vågade ta ut svängarna och kunde vara personliga. Vi ville också ge oss på intressant och ibland utmanande repertoar som ställde höga krav på oss alla. Det skapade både engagemang och gemenskap.

Att varva välkänd repertoar med mindre känd och även nyskriven musik är fortfarande viktigt för Gérard Korsten. När han nu återvänder den 11 april får vi bland annat vara med om uruppförandet av Albert Schnelzers andra violinkonsert.

- Det ska bli mycket spännande och roligt. Jag träffade Albert i Konserthuset i Stockholm 2017 under Weekendfestivalen som tillägnades hans musik. Jag dirigerade vid det tillfället Gävle Symfoniorkester i hans oboekonsert och vi fick mycket bra kontakt. Jag är säker på att publiken kommer att älska hans nya violinkonsert, säger Gérard Korsten entusiastiskt.

Den klassiska repertoaren var under hans år som chefsdirigent ändå viktigast. Ett verk som återkom och var en del av uppbyggnaden av orkesterns kapacitet var Mozarts Symfoni nr 35, den så kallade "Haffner", beställd av borgmästaren i Salzburg, Siegmund Haffner.

- Jag ser mycket fram emot att få göra den här symfonin igen. Den är ett mästerverk! Liksom Prokofjevs klassiska symfoni inspirerad av Joseph Haydn. Särskilt kul är det också att vi spelar en uvertyr av Elfrida André, som ju var en pionjär bland kvinnliga svenska kompositörer.

Gérard Korsten har dirigerat över 100 olika orkestrar och menar att Uppsala Kammarorkester har en unik och egen klang.

- Orkestern klingar oerhört vackert! Kultiverat, ändå med så mycket passion! Jag känner ju musikerna personligen, vilket är fantastiskt. Det blir ingen stress och vi kan fokusera på musiken. För det är den allt handlar om, säger Gérard Korsten innan han lägger på och går ut i sin toscanska trädgård.

/Göran Persson

Uppsala Kammarorkester

Violin 1

Bernt Lysell, *konsertermästare*

Patrik Swedrup

Jeffrey Lee

Katarina Edvardsson

Anders Lagerqvist

Dag Alin

Anders Inge

Sarah Cross

Violin 2

Anneli Jonsson

Elin Emtell Rubinsztein

Catharina Ericsson

Staffan Ebbersten

Christina Gustavsson Hamberg

Gabriele Freese

Viola

Ylva-Li Zilliacus

Matilda Brunström

Jörgen Sandlund

Olof Ander

Thomas Ringqvist

Violoncell

Per Nyström

Sara Wijk

Louise Agnani

Gunnar Jönsson

Kontrabas

Barbro Lennstam

Sigrid Granit

Roger Bergman

Flöjt

Hanna Gustafsson

Moa Bromander

Oboe

Siobhan Parker

Jenny Hülphers

Klarinett

Margreet Houtman

Mikael Thun

Fagott

Sven Aarflot

Magnus Bagge

Horn

Fredrik Dickfelt

Lennart Stevesson

Trumpet

Bengt Fagerström

Paul Hägglöf

Trombon

Birgitta Lagerstedt

Sally Allkins

Nicholas Eastop

Tuba

Alexander Skylvik

Pukor

Christer Ferngren

Slagverk

Rolf Landberg

Musik i Upplands kommande konserter

28 april kl 16.00 Uppsala Konsert & Kongress, Restaurangen *fri entré*
Carte Blanche - Trio X och hemliga gäster.

Arrangeras i samarbete med Musikens Hus Vänner och Uppsala Konsert & Kongress.

Fri symfoni!

Onsdag 8 maj kl 18.00, fri entré

Som avslutning i firandet av Uppsala Kammarorkesters 50-års jubileum så bjuder vi in alla att få ta del av Dvořáks vackra sjätte symfoni. Dirigent är Rebecca Miller. "After Work", baren är öppen från kl 17.

Passa på! Bjud med kollegor, vänner och familj.

9 maj kl 19.00 Uppsala Konsert & Kongress, Stora salen

Rózsa med Sparf Uppsala Kammarorkester

Dirigent: Rebecca Miller. Solist: Nils-Erik Sparf, violin

Bacewicz: Uvertyr, Rózsa: Violinkonsert, Dvořák: Symfoni nr 6

26 maj kl 16.00 Uppsala Konsert & Kongress, Restaurangen *fri entré*

Carte Blanche - Trio X och hemliga gäster.

Arrangeras i samarbete med Musikens Hus Vänner och Uppsala Konsert & Kongress.

Kommande säsong

Programmet för orkesterserien kommer att skickas ut till dig som är abonnent i slutet av april. Sedan har du god tid på dig att teckna om ditt abonnemang.

Konsertdatum för orkestern i Stora salen, hösten 2019 och våren 2020 är:

5 sept, 19 sept, 24 okt, 28 nov, 5 jan, 6 feb, 5 mars, 19 mars, 2 april och 7 maj.

Musik i Uppland samarbetar med Vi-skogen

Utöver en blomma, som tack till våra artisters medverkan planterar

Musik i Uppland fem träd i Vi-Skogen som en gåva till vår gemensamma jord.

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33

Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se

Foto: Gringolts/Tomasz Trzebiatowski, Korsten/Marco Borggreve

Följ Uppsala Kammarorkesters jubileumsår på facebook!

www.facebook.com/uppsalakammarorkester

Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.

www.musikiuppland.se

**MU
SIK**
I UPPLAND